

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації «Цивільно-правові договори у сфері
інноваційної діяльності» здобувачки ступеня
доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю
081 «Право» Холявки Софії Володимирівни**

1. Актуальність теми дисертації

У сучасних умовах зростає роль інновацій як важливого чинника ефективного функціонування національної економіки. У зв'язку із цим одним із пріоритетних векторів розвитку вітчизняного законодавства є забезпечення належного, чіткого та водночас гнучкого правового регулювання суспільних відносин, які виникають у процесі здійснення інноваційної діяльності.

У Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р, наголошено на тому, що особливо важливою є співпраця між усіма учасниками інноваційного процесу, які сприяють інноваціям на всіх етапах створення і виведення інноваційного продукту на ринок.

У цьому аспекті варто зазначити, що підставою виникнення і засобом регулювання відносин між учасниками інноваційного процесу є цивільно-правовий договір. Це, у свою чергу, обумовлює актуальність проблематики правового регулювання договірних відносин в інноваційній сфері, а, відтак – необхідність ґрунтовної теоретичної розробки питань, що стосуються договорів інноваційного характеру, та формування пропозицій щодо удосконалення правового регулювання відносин у цій сфері.

На даний час проблеми договірних відносин у сфері інноваційної діяльності вже ставали предметом наукових досліджень таких вітчизняних науковців, як Ю. Є. Атаманова, М. М. Великанова, С. В. Глібко, А. О. Кодинець, О. Е. Сімсон, А. П. Стасів та ін. Проте низка важливих як з теоретичної, так і з практичної точок зору проблемних питань так і не одержали належного вирішення, що дозволяє констатувати актуальність теми дисертаційної роботи С. В. Холявки.

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою Радою Львівського національного університету імені Івана Франка 27.10.2016 р. (протокол № 27/10).

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямками університету та кафедри

Дисертація виконана в межах науково-дослідної тематики кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка на 2016–2018 роки «Проблеми уніфікації цивільного законодавства України з правом ЄС» (державний реєстраційний номер: 0116U001703), на 2019–2021 роки «Новелізація цивільного та цивільного процесуального права в умовах реформи судочинства» (державний реєстраційний номер: 0119U002358) та на 2022–2024 роки «Концептуальні засади рекодифікації цивільного законодавства України» (державний реєстраційний номер: 0122U200330).

3. Особистий внесок здобувачки в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому прослідковується авторський підхід до розкриття основних теоретико-прикладних аспектів цивільно-правового регулювання договорів у сфері інноваційної діяльності.

Зокрема, Розділ 1 «Загально-теоретичні засади договірної регулювання інноваційної діяльності» складається з двох підрозділів і присвячений аналізу понять «інновації», «інноваційна діяльність», «інноваційний продукт», з'ясуванню ознак договорів інноваційного характеру та визначенню їх місця в системі договірної права, а також проведенню класифікації досліджуваних договорів.

Розділ 2 «Динаміка договірних відносин у сфері інноваційної діяльності» містить чотири підрозділи, у яких проаналізовано суб'єктний склад, особливості укладення та виконання договорів у сфері інноваційної діяльності, а також питання цивільно-правового захисту прав та інтересів учасників договірних правовідносин у сфері інноваційної діяльності.

Розділ 3 «Особливості правового регулювання окремих видів договорів інноваційного характеру» складається з трьох підрозділів, присвячених аналізу договорів про створення інновацій, договорів про трансфер інновацій та договорів про спільну інноваційну діяльність.

Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 10 публікаціях, серед яких: 4 наукові статті у фахових виданнях України, 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Аналіз наукових праць за темою дисертації дає змогу стверджувати, що опубліковані матеріали повною

мірою відображають основні положення та висновки проведеного дослідження.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Результати дисертаційного дослідження є науково обґрунтованими та достовірними, оскільки одержані із застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання. Відповідні результати багаторазово апробовано у вигляді доповідей на науково-практичних конференціях та науковому семінарі, а також перевірено під час рецензування публікацій у фахових виданнях України.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертації вперше:

- запропоновано авторське визначення інновацій – це результати наукової, науково-технічної та іншої інтелектуальної, у тому числі творчої, діяльності, які є новими, об'єктивно вираженими та придатними для впровадження у виробництво або інші соціальні сфери з метою отримання економічного, соціального або екологічного ефекту;
- виокремлено ознаки договору інноваційного характеру, до яких слід віднести: наявність у предметі договору інноваційної складової, спрямованість на створення інновації та її впровадження і комерціалізацію, мета досягнення економічного, соціального або екологічного ефекту;
- запропоновано класифікацію договорів інноваційного характеру за критерієм їх юридичної спрямованості на договори про створення інновацій (договори про проведення науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт, договори про створення інноваційного продукту та інші), договори про трансфер інновацій (ліцензійні договори та інші) та договори про спільну інноваційну діяльність;
- сформульовано визначення договорів про трансфер інновацій, як договорів, на підставі яких від володільця до набувача переходить інформація (в тому числі об'єкти технології), необхідна для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних проблем, отримана в результаті наукової, науково-

технічної та іншої інтелектуальної діяльності людини та яка може бути об'єктом правової охорони у відповідності до чинного цивільного законодавства;

- доведено, що договорами про трансфер інновацій є: ліцензійний договір; договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності; договір комерційної концесії (франчайзингу), інші договори (в тому числі непойменовані та змішані) щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності;
- з метою узгодження норм ЗУ «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» із законодавством про науково-технічну діяльність запропоновано розширити коло можливих учасників технопарків шляхом включення до них юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, в тому числі наукових (науково-дослідних, науково-технологічних, науково-технічних, науково-практичних) установ, закладів вищої освіти та громадських наукових організацій;

Удосконалено:

- поняттєвий апарат, що вживається у законодавстві про інноваційну діяльність, а саме, з урахуванням меж інноваційного циклу, доведено недоцільність вживання терміну «об'єкт інновацій», оскільки сама інновація вже є об'єктом – результатом інтелектуальної, у тому числі творчої, діяльності людини, доступним для сприйняття, та який відповідає ознакам інновацій;
- положення про те, що зважаючи на тотожність передбаченого Цивільним кодексом України договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт і закріпленого Господарським кодексом України договору на створення і передачу науково-технічної продукції, з метою уніфікації поняттєвого апарату, недоцільним є закріплення відповідних норм у Господарському кодексі України;

Дістали подальший розвиток:

- положення, що договори, на підставі яких створюється об'єкт права інтелектуальної власності з метою його подальшого впровадження у виробництво або соціальну сферу для отримання вищого прибутку або досягнення соціального чи екологічного ефекту, слід відносити до договорів інноваційного характеру;

- позиція щодо посилення функції цивільно-правового договору як джерела правового регулювання відносин у сфері інноваційної діяльності;
- положення, що творчий характер робіт, які виконуються за договорами на виконання науково-дослідних робіт, їх наукоємкість та неможливість точного передбачення імовірності досягнення запланованого сторонами результату, такі договори слід вважати алеаторними (ризиковими);
- обґрунтування розмежування ліцензійного договору з договорами про створення інновацій, зокрема, договорами на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт, яке полягає у тому, що ліцензійний договір не регулює відносини сторін пов'язані із циклом створення об'єкта інновації, а опосередковує надання майнових прав на вже існуючий у праволодільця об'єкт.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Холявка С. В. Поняття, ознаки договорів інноваційного характеру та їх місце в системі цивільно-правових договорів. *Право і суспільство*. 2023. № 3. С. 420-425.
2. Холявка С. В. Особливості правового регулювання договорів про створення інновацій. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 3. С. 346-352.
3. Холявка С. В. Договори про трансфер інновацій: поняття, види, правове регулювання. *Правова позиція*. 2023. № 3 (40). С. 160-164.
4. Холявка С. В. Договір в механізмі правового регулювання інноваційної діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 145-147.

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

1. Холявка С. В. Індустріальні та технологічні парки як учасники інноваційних відносин. *Правові проблеми земельної реформи в Україні : матеріали Міжнар. наук.–практ. конф. (Львів, 2 червня 2017 р.)*. Львів, 2017. Вип. 4. С. 31-34.

2. Холявка С. В. Технопарки як учасники інноваційних правовідносин. Інноваційна система та інформаційні технології в сучасній науці : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, м. Київ, 20 жовтня 2017 р.) / редкол.: С.В. Глібко, О.Д. Крупчан, С.А. Бука. Харків : Право, 2017. С. 100-103.

3. Холявка С. В. Поняття, зміст та ознаки інноваційної діяльності. *Юридичні науки: проблеми та перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 24–25 лютого 2023 р.)*. Львів–Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 330-332.

4. Холявка С. В. Договір як підстава здійснення інноваційної інвестиційної діяльності. *Восьмі Таврійські юридичні наукові читання: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16–17 червня 2023 р.)*. Львів –Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 209-211.

5. Холявка С. В. Алеаторність як ознака договорів інноваційного характеру. *The IX International Scientific and Practical Conference «Promising ways of information technology development»*. (November 13-15, 2023). Bilbao, 2023. С. 126-128.

6. Холявка С. В. Договір про спільну діяльність як підстава функціонування технопарків. *The 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Paradigm in the Context of Technologies and Society Development»*. (November 26-28, 2023). Geneva, 2023. С. 255–257.

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

У дисертації комплексно досліджено найважливіші теоретико-прикладні аспекти цивільно-правових договірних відносин у сфері інноваційної діяльності. В результаті здійсненого дослідження сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій, які можуть бути використані у навчальному процесі закладів вищої освіти під час підготовки навчальних програм, посібників та підручників, а також при підготовці навчально-методичних посібників і підручників, для проведення лекційних та практичних занять з навчальних дисциплін «Цивільне право України», «Господарське право України», «Правове регулювання інвестиційної діяльності», «Договірне право» та інших.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані в науково-дослідній сфері – при подальшому дослідженні проблем укладення, виконання та припинення договорів у сфері інноваційної діяльності, у правотворчій діяльності – для удосконалення чинного законодавства України, що регулює договори інноваційного характеру, в правозастосовній сфері – при вирішенні судами спорів, які виникають із договорів інноваційного характеру.

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

Дисертацію заслухано та обговорено на науковому семінарі кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 6 від 11 грудня 2023 року). У ході обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються змісту та оформлення роботи, не було висунуто.

Дисертаційна робота Холявки Софії Володимирівни «Цивільно-правові договори у сфері інноваційної діяльності» є завершеним науковим дослідженням в межах поставлених завдань, в якому розкрито ключові теоретико-прикладні аспекти цивільного-правового регулювання договорів у сфері інноваційної діяльності на основі аналізу доктринальних напрацювань, відповідних положень національного законодавства й міжнародного досвіду правового регулювання вказаної сфери відносин.

Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 10 публікаціях, серед яких: 4 наукових статей у фахових виданнях України, 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

На основі вищенаведеного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота «Цивільно-правові договори у сфері інноваційної діяльності» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (з наступними змінами).

2. Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»).

3. Наукові праці Холявки Софії Володимирівни, опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю відповідають пп. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

4. Дисертація «Цивільно-правові договори у сфері інноваційної діяльності» Холявки Софії Володимирівни рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Головуючий на засіданні наукового семінару
завідувач кафедри цивільного права та процесу
Львівського національного
університету імені Івана Франка,
доктор юридичних наук,
професор

Володимир КОССАК

11.12.2023 року

Підпис професора Коссака В.М. підтверджую.
Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка,
доцент

Ольга ГРАБОВЕЦЬКА